

Avva Dorotei despre judecarea aproapelui

(Sursa: *Filocalia*, vol. 9: *Avva Dorotei*, cap. VI, apud *Român Ortodox în Franța*, <http://corortodox.blogspot.ro/>)

1. Dacă ne-am aminti, fraților, de cuvintele sfinților bătrâni, dacă am cugeta la ele totdeauna, cu greu am păcătui, cu greu am cădea în nepăsare. Căci dacă, cum au spus aceia, n-am disprețui pe cele mici și care ni se par ca sunt lucruri de nimic, n-am cădea în cele mari și grele. Va spune totdeauna ca din acestea mici, din a spune: "Ce este aceasta, ce este aceea?", se naște în suflet obișnuita rea și începe să disprețuiască și pe cele mari. Știi ce păcat este să judeci pe aproapele? Căci ce este mai grav ca acest lucru? De nimic nu se scarbete Dumnezeu așa de mult, cum au spus Părinții, și nimic nu e mai rău ca a judeca. Căci de la aceste lucruri ce par neînsemnate vine cineva la un rău foarte mare. Căci de la primirea vreunei mici banuieli împotriva aproapelui, de la a zice: "Ce este dacă ascult și eu ce zice acest frate? Ce e dacă spun și eu acest singur cuvânt? Ce e dacă vad ce face acest frate sau vad ce face acest strain?", mintea începe să uite păcatele sale și să se ocupe cu cele ale aproapelui. Și de aici vine pornirea de a judeca, de a cleveți, de a disprețui. Apoi de aici și caderea în cele ce le judeca. Căci neingrijindu-se de păcatele sale și neplângându-și moartea sa, cum au zis Părinții, omul nu se poate îndrepta în ceva pe sine însuși, ci se ocupă întotdeauna cu lucrul aproapelui. Și nimic nu manie așa de mult pe om, și nu-l duce la parasirea sa (de către Dumnezeu), precum clevețirea, judecarea, disprețuirea aproapelui. (1) 2. Căci altceva este a cleveți, altceva a judeca și altceva a disprețui. A cleveți este a spune despre cineva: "Cutare a mintit sau s-a maniat sau a curvit sau altceva asemenea". Prin aceasta l-a clevețit pe acela, pentru că a spus ceva împotriva lui, a spus în chip patimas păcatul aceluia. Iar a judeca este a spune: "Cutare e mincinos, cutare e un om furios, cutare e un curvar". Prin acesta a judecat însuși starea dinauntru a sufletului aceluia și s-a rostit împotriva vietii lui întregi, zicând ca este așa, și l-a judecat pe acela ca atare. (2)

Și lucrul acesta este foarte grav. Căci altceva este a spune: "s-a maniat" și altceva a spune ca "e furios" și a se rosti, cum am spus, împotriva vietii lui întregi. A judeca orice păcat e așa de grav, că însuși Hristos a zis: "Fatarnice, scoate întâi barna din ochiul tau și apoi vei vedea să scoti și paiul din ochiul fratelui tau" (Luca 6, 42). El a asemănat păcatul aproapelui cu paiul, iar judecarea lui cu barna. Vezi cât de rău lucru e a judeca? E aproape mai rău decât orice păcat. Iar fariseul acela, rugându-se și mulțumind lui Dumnezeu pentru virtuțile sale, n-a mintit, ci a spus adevărul. Și n-a fost osândit pentru aceasta. Căci suntem datori să mulțumim lui Dumnezeu când ne-am învrednicit să facem vreun bine, pentru că El ne-a ajutat și a lucrat împreună cu noi. De aceea, precum am spus, nu a fost osândit pentru că a zis: "Nu sunt ca ceilalți dintre oameni", ci când, întorcându-se către vames, a zis "nici ca acest vames". Atunci s-a împovărat. Căci a judecat însuși persoana aceluia, însuși starea dinauntru a aceluia, și, pe scurt, întreaga lui viață (3). De aceea s-a coborât vamesul mai îndreptat decât acela. 3. Nimic nu e mai grav, nici mai rău, cum am spus de multe ori, decât a judeca sau a disprețui pe aproapele. De ce nu ne judecăm mai degrabă pe noi

insine si nu cunoastem cu de-ammuntul pacatele noastre, despre care vom avea sa dam socoteala lui Dumnezeu? De ce rapim judecata de la Dumnezeu? Ce vrem noi de la fapatura lui Dumnezeu? (4) Sa tremuram auzind ce s-a intamplat acelui mare batran, care a auzit despre un oarecare frate ca a cazut in curvie si a zis: "Rau a facut!" Caci stiti ce lucru infricosator se spune despre el in Gheronticon: Sfantul inger a adus sufletul celui ce a pacatuit la el si i-a zis: "Iata pe cel ce l-ai judecat! A adormit. Unde poruncesti sa-l duc: in Imparatie sau in iad?" Este vreo povara mai infricosatoare decat aceasta? Ce altceva inseamna cuvantul ingerului catre batran, decat aceasta: "Deoarece tu esti judecatorul celor drepti si pacatosi, spune ce poruncesti cu privire la acest smerit suflet? Te miluiesti de el? Sau il trimiti la chinuri?" (5). Inspaimantat de aceasta, sfantul batran a petrecut tot restul timpului in suspine, in lacrimi si in mii de osteneli, rugandu-se lui Dumnezeu sa-l ierte pentru pacatul acela. Si aceasta, dupa ce a cazut pe fata lui la picioarele ingerului si a luat iertare. Caci ingerul spunandu-i: "Iata, Dumnezeu ti-a aratat ce povara aduce judecarea altuia; sa nu mai faci!", acest cuvnt a fost dovada iertarii. Totusi, sufletul batranului nu s-a mai putut mangaia din plansul lui pana la moarte. (6) 4. Caci ce voim noi de la aproapele? De ce trebuie sa ne incarcam cu povara lui? Avem noi pentru ce ne ingriji, fratilor! Fiecare sa ia aminte la sine insusi si la pacatele sale. Numai lui Dumnezeu I se cade sa indreptareasca si sa osandeasca. Caci numai El cunoaste starea dinauntru a fiecaruia, purtarile, darurile, firea si destoinicia lui, ca sa poata judeca potrivit cu fiecare, precum numai El stie. Caci altfel judeca Dumnezeu cele ale episcopului, si altfel cele ale stapanitorului; altfel judeca cele ale povatuitorului, si altfel ale ucenicului; altfel ale batranului, si altfel ale celui mai tanar; altfel ale bolnavului si altfel ale celui sanatos. Si cine poate cunoaste judecatile acestea, decat singur Cel ce a facut toate, Care le-a si plasmuit pe toate si le cunoaste pe toate?

Notele Parintelui Dumitru Staniloae:

(1) Preocuparea de pacatele altuia face pe om sa uite de ale sale, sa uite, in general, de datoria de a se curati si desavarsi pe sine. Gaseste in pacatele altuia o scuza pentru ale sale, se gaseste pe sine mai putin vinovat decat pe altul, isi deschide drumul de inaintare mai departe in pacatele sale. El neglijeaza prin aceasta cercetarea sa, cu gandul de a se cunoaste cu adevarat, de a se curati de pacate, de a afla iertare pentru ele. Judecarea altuia de catre noi ne aduce in general o necunoastere a noastra. Dimpotriva, privirea atenta si cu admiratie a bunatatii altuia ne face sa ne judecam pe noi insine, sa ne cunoatem scaderile si sa cautam sa le indreptam. Naste in noi frica de viitoarea pedeapsa pentru pacatele noastre. Astfel, judecarea altuia se rasfrange in rau asupra noastra si pretuirea altuia se rasfrange in bine asupra noastra. De aceea, judecand pe altii, ne vom face vrednici sa fim judecati si noi insine.

(2) Clevetirea se refera la o fapta sau alta a cuiva; judecarea, la insasi persoana aceluia, in intregul ei. Prin judecata se trage concluzia dintr-o fapta rea a cuiva ca el insusi e de asa fel, ca nu poate lucra decat asa cum a lucrat, caci asa e firea lui, sau ca fapta rea respectiva vine dintr-o deprindere cu raul respectiv, de care nu mai poate scapa.

(3) A judeca pe cineva e a trage, dintr-o greseala vazuta la altul, concluzia ca acela e intreg si totdeauna asa cum a fost in momentul in care l-am vazut savarsind acea greseala. Ea condamna persoana insasi in general, ca neavand in ea nimic bun, nimic in stare sa o mantuiasca. Inseamna a o declara vrednica de osanda vesnica, ca incapabila sa faca si ceva bun, ca pierduta definitiv. Dar aceasta vine din faptul ca cel ce judeca astfel nu s-a apropiat niciodata de acea persoana cu inima, n-a vazut, prin urmare, in ea si ceva bun, si o lupta interioara cu pacatul ce l-a savarsit, n-a facut efortul de a trezi prin inima sa inima aceluia. Aceasta judecata vine dintr-o lipsa de cunoastere, de comunicare simtita cu persoana respectiva, ba chiar din lipsa de vointa de a intra intr-o comunicare intima cu persoana respectiva pentru a o cunoaste cu adevarat si a o ajuta sa se indrepte, eventual. E in aceasta si o lipsa de iubire. Dar prin aceasta el insusi se dovedeste un om neindurat, lipsit de interes si de iubire pentru omul respectiv. Si, de aceea, el insusi se va osandi mai cu dreptate decat cel pe care l-a osandit. De aceea a spus Domnul: "Nu judecati, ca sa nu fiti judecati". Sa lasam judecata lui Dumnezeu, care cunoaste real launtrul omului si stie de e si ceva bun in el sau nu e nimic. Facand asa, nu excludem ca in acel om nu e si ceva bun.

(4) Nu noua ne este datoare cu ceva faptura lui Dumnezeu, ca sa avem dreptul sa o judecam. Ci lui Dumnezeu Ii este datoare. Caci El a adus-o la existenta si o sustine.

(5) Apophtegma lui Isaia Tebaidul, în *PG* 65, col. 245 C-D.

(6) Nu avem dreptul de a judeca pe altii nu numai pentru ca nu noi i-am adus la existenta si nu le putem deci impune nicio datorie fata de noi, ci si pentru ca nu le putem spori existenta, trimitandu-i in Imparatia cerului sau diminua pentru veci, trimitandu-i la chinuri. Cine n-are putere sa execute o judecata sau nu e delegat sa judece de forul executiv, n-are nici dreptul sa judece. Numai Cel ce ne-a dat gradul de viata pamanteasca ni-l poate si micsora pe acesta pana la minimum in iad sau ni-l poate spori la maximum, in Imparatia Cerului, prin faptul ca aceasta sporire sau diminuare m-a apropiat mai mult de El sau m-a departat la maximum de El.